

CK.000071531

LÂM TỬ

中国绘画

HỘI HỌA

Trung Quốc

NGUYỄN
HỌC LIÊU

51

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Thạc sĩ **Lâm Tử** (1958 - 2009), tên thật là Trương Khiêm, tốt nghiệp Học viện Mĩ thuật Chiết Giang và Viện Nghiên cứu Mĩ thuật Trung Quốc. Ông là nghiên cứu viên Phòng Nghiên cứu Mĩ thuật thuộc Viện Nghiên cứu Nghệ thuật Trung Quốc, chuyên nghiên cứu về mĩ thuật thị giác và lịch sử mĩ thuật. Các tác phẩm chủ yếu của ông gồm có: *Váy xếp li*, *Phúc âm cốc*, *Cây xoài*.

LÂM TỪ

HỘI HỌA

Trung Quốc

Người dịch: TS. TỐNG THỊ QUỲNH HOA

(Giảng viên Khoa Ngữ văn Trung Quốc

Trường Đại học KHXH & NV - Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh)

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

HỘI HỌA TRUNG QUỐC

Lâm Từ

ISBN: 978-604-58-3092-5

Copyright © 2011 China Intercontinental Press.

Bất kỳ phần nào trong xuất bản phẩm này đều không được phép sao chép, lưu giữ, đưa vào hệ thống truy cập hoặc sử dụng bất kỳ hình thức, phương tiện nào để truyền tải: điện tử, cơ học, ghi âm, sao chụp, thu hình, phát tán qua mạng hoặc dưới bất kỳ hình thức nào khác nếu chưa được sự cho phép bằng văn bản của Nhà xuất bản.

Ấn bản này được xuất bản tại Việt Nam theo hợp đồng chuyển nhượng bản quyền giữa Nhà xuất bản Truyền bá Ngũ Châu, Trung Quốc và Nhà xuất bản Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam.

BIỂU GHI BIÊN MỤC TRƯỚC XUẤT BẢN ĐƯỢC THỰC HIỆN BỞI THƯ VIỆN KHTH TP. HCM

Lâm Từ

Hội họa Trung Quốc / Lâm Từ ; Tổng Thị Quỳnh Hoa dịch. - T.P. Hồ Chí Minh :
Nxb. Tổng hợp T.P. Hồ Chí Minh, 2014.

160 tr. ; 23cm

ISBN 978-604-58-3092-5

1. Hội họa -- Trung Quốc. I. Tổng Thị Quỳnh Hoa.

1. Painting – China.

759.951 -- ddc 23

L213-T88

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU	5
LỜI NÓI ĐẦU	7
Ảnh hưởng của thánh hiền.....	7
Đạo trong con mắt của họa sĩ Trung Quốc	11
TỪ CỔ KHẢI CHI ĐẾN NGÔ ĐẠO TỬ	19
Bích họa trong hầm mộ và tranh lụa	20
Tranh cuộn Cổ Khải Chi	23
“Truyền thần” luận	28
<i>Du xuân đồ</i> - Tranh sơn thủy có lịch sử lâu đời nhất	29
Diêm Lập Thế - vua của các danh họa thời thịnh Đường	33
“Kì la nhân vật” và “Yên mã nhân vật”	37
“Họa thánh” Ngô Đạo Tử	45
<i>Lịch đại danh họa ký</i> - Thông sử hội họa lâu đời nhất	50
HOANG MẠC BẢO TÀNG	51
Phật quang đông chiết.....	53
Hang Mạc Cao - Đôn Hoàng.....	61
KHÊ SƠN THANH VIỄN	71
Họa công hai miền Nam - Bắc	72
Thời đại Tống Huy Tông.....	80
<i>Thanh minh thượng hà đồ</i>	85

Sơn thủy toàn cảnh.....	90
Tô Thúc và Mễ Phất	98
TRANH VĂN NHÂN	103
Triệu Mãnh Phủ và Nguyễn Tứ Gia.....	104
Mai, lan, trúc, thạch	113
“Nam Bắc tông”.....	117
“Tứ tằng” và “Tứ vương”.....	121
Thời kì cuối của dòng tranh văn nhân và các họa sĩ nổi tiếng thời cận đại.....	126
“TRANH TRUNG QUỐC” HIỆN ĐẠI	137
Họa gia tân tiến	138
Hội họa mới.....	139
Tranh hiện thực cách mạng.....	143
“Hiện đại” và “hậu hiện đại”.....	151
PHỤ LỤC: NIÊN BIỂU LỊCH SỬ TRUNG QUỐC ..	158

Lời giới thiệu

Tôi đã đọc cuốn *Hội họa Trung Quốc* do TS. Tống Thị Quỳnh Hoa dịch, rất cảm ơn TS. Tống Thị Quỳnh Hoa và Nhà xuất bản Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh đã tin tưởng giao cho tôi viết Lời giới thiệu cuốn sách này.

Vào thời cổ đại, Trung Quốc là một trong bốn trung tâm văn minh lớn ở phương Đông. Những thành tựu rực rỡ của nền văn minh này được kết tinh trong nhiều lĩnh vực: kỹ thuật, kiến trúc, điêu khắc, triết học, văn học... trong đó không thể không nhắc đến Hội họa Trung Quốc.

Hội họa Trung Quốc có lịch sử từ hàng ngàn năm nay. Các hình vẽ hoa văn sơ khai miêu tả sinh hoạt của con người hoặc miêu tả thú vật, hoa cỏ, các sự vật tự nhiên khác trên bề mặt các đồ gốm, vách đá, đồ đồng v.v... được tìm thấy qua nhiều di chỉ, như di chỉ thời kỳ văn hóa Ngưỡng Thiểu, di chỉ văn hóa Mã Gia Diêu, di chỉ văn hóa Đại Văn Khẩu. Nhiều tác phẩm bích họa và tranh lụa được tìm thấy trong các lăng mộ thời Tần, thời Hán cho thấy thời cổ đại hội họa chủ yếu phục vụ giai cấp quý tộc và các hoạt động tôn giáo. Đến thời Nam - Bắc Triều và Tùy - Đường, hội họa mới dần được bình dân hóa. Khi tranh nhân văn phát triển, đặc biệt là sự xuất hiện của loại hình tranh thủy mặc, nghệ thuật thư pháp thì thơ văn được kết hợp trong cùng một tác phẩm hội họa. Sự kết hợp này về căn bản đã đặt nền móng cho kĩ xảo và phương pháp hội họa Trung Quốc sau này. Hội họa không chỉ thể hiện tính nghệ thuật, tính giáo dục... mà còn là những tư liệu lịch sử rất quan trọng.

Để giúp cho độc giả có thêm tài liệu tham khảo, học tập và nghiên cứu về hội họa, chúng tôi xin giới thiệu cuốn *Hội họa Trung Quốc* của tác giả Lâm Tử. Tác phẩm không những giới thiệu một cách có hệ thống về quá trình hình thành và phát triển hội họa Trung Quốc qua các thời kì lịch sử mà còn có những hình ảnh minh họa sinh động, giới thiệu các tác phẩm hội họa tiêu biểu của từng thời kì. Cuốn sách được TS. Tống Thị Quỳnh Hoa dịch sang tiếng Việt đảm bảo được tính trung thực, giữ nguyên giá trị về nội dung và nghệ thuật.

Dưới góc độ lịch sử văn hóa, cuốn sách có nội dung phong phú, đa dạng, cụ thể và sinh động, đem đến cho người đọc nhiều thông tin có giá trị về lịch sử hội họa Trung Quốc và là nguồn tư liệu cho quá trình nghiên cứu, sáng tác hội họa mang tính nghệ thuật cao.

Xin trân trọng giới thiệu cùng độc giả.

TP. Hồ Chí Minh, ngày 20 tháng 10 năm 2014

NGND.GS.TS Ngô Văn Lệ

Nguyên Hiệu trưởng Trường Đại học KHXH & NV
Đại học Quốc gia TP. HCM

Bình gốm màu (cao 22 cm)

LỜI NÓI ĐẦU

Ảnh hưởng của thánh hiền

Lịch sử hội họa của Trung Quốc có thể tính ngược về thời đại tiền sử. Ở các di chỉ như di chỉ thời kỳ văn hóa Ngưỡng Thiểu ở lưu vực Hoàng Hà – cái nôi của dân tộc Trung Hoa (khoảng 3.000 - 5.000 năm TCN) – khi mà cuộc sống chỉ dựa vào nông nghiệp, giai đoạn xã hội quá độ từ chế độ thị tộc mẫu hệ sang chế độ thị tộc phụ hệ, trung tâm chính là vùng trung du Hoàng Hà, phía Nam đến Hồ Bắc, phía Bắc đến Nội Mông, đây là một nền văn hóa viễn cổ vô cùng lớn mạnh ở lưu vực Hoàng Hà, gồm màu thời kì này tinh xảo – mang đặc trưng rõ nét của văn hóa Ngưỡng Thiểu; hay như di chỉ văn hóa Mã Gia Diêu (cách đây khoảng 4.000 - 5.000 năm, đây là giai đoạn cuối của thời đại đồ đá mới vùng thượng du Hoàng Hà, khi mà gốm màu đã đạt đến đỉnh cao của nghệ thuật gốm màu cổ đại Trung Quốc); và di chỉ văn hóa Đại Văn Khẩu (khoảng 2.500 - 4.300 năm TCN, mang đặc trưng văn hóa của xã hội thị tộc phụ hệ hậu kỳ thời đại đồ đá mới vùng hạ du Hoàng Hà). Trên bề mặt nhiều đồ gốm được tìm thấy vẽ màu hình người, sâu bọ, cá, chim, thú, hoa cỏ và các hoa văn hình học mô phỏng sự vật tự nhiên... Do đó, văn hóa thời kỳ này được gọi là “văn hóa gốm màu”.

Thành tựu của văn hóa gốm màu được coi như bước đệm cho sự hình thành nền văn minh đồng thau sau này, đồng thời dự báo cho sự ra đời của đồ sứ. Đồ đồng, đồ đồng thau và đồ sứ đều là vật thể hiện quan trọng của hội

Bình gốm màu - Văn hóa Mã Gia Diêu (niên đại 5.000 năm)

"Phụ Đinh dữu" cuối thời Thương (13 TCN - 11 TCN)
cao 35,5 cm, bọng 26,6 cm, hiện vật của Viện Bảo tàng Thượng Hải